

ERHEELLISTEN PALOILMOITUSTEN MAKSULLISUUS

Ohje pelastusviranomaiselle

ERHE-työryhmä

Sisällysluettelo

1	Erheellisten paloilmoitusten maksullisuus	3
1.1	Erheellinen paloilmoitus osana ohjaus- ja valvontatehtävää	4
1.2	Erheellisten paloilmoitusten maksullisuudesta päättäminen	5
2	Maksun perimisen perusteet.....	5
2.1	Erheellisen paloilmoituksen onnettomuustyyppi.....	6
2.2	Automaattisen paloilmoituksen syy	6
2.3	Toistuvien erheellisten paloilmoitusten yksilöinti.....	8
3	Laskutusprosessin kuvaus.....	9
3.1	Kirjallisen korjauskehotuksen lähettäminen	10
3.2	Korjaustoimenpiteiden vaikutus ja suoja-aika	10
3.3	Laskutuspäätös kolmannesta erheellisestä paloilmoituksesta	11
3.4	Muutoksenhaku.....	12
4	Pronton kirjaukset	12
4.1	Tunnistetiedot	12
4.2	Tapahtuman tiedot.....	13
4.3	Laskutustiedot	14
4.4	Seuranta	17

1 Erheellisten paloilmoitusten maksullisuus

Pelastuslain (379/2011) 96 §:n mukaan hyvinvointialueen pelastusviranomaisen voi periä maksun tehtävästä, jonka on aiheuttanut hätäkeskukseen liitetyn paloilmoittimen toistuva erheellinen toiminta. Maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoitin on aikaisemmin aiheuttanut erheellisen ilmoituksen ja hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan laitteen tai ryhtymään muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin erheellisten paloilmoitusten estämiseksi.

Erheellisistä paloilmoituksista on peritty maksuja vuodesta 2012 lähtien. Maksun perimisen tavoitteena on vähentää erheellisiä paloilmoituksia ja kannustaa tehokkaaseen erheellisten paloilmoitusten ehkäisyyn. Maksujen periminen on pysäyttänyt erheellisten ilmoitusten lukumäärän kasvun sekä vaikuttanut myönteisesti laitteistojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä kunnossapitoon.

Paloilmoittimen erheellinen toiminta voi johtua epätarkoituksenmukaisista laitevalinnoista, laitteistojen huolimattomasta suunnittelusta, tilaan sopimattomasta ilmaisintyyppistä ja huonosti tai virheellisesti sijoitetuista ilmaisimista. Erheellinen toiminta voi johtua myös ympäristöolosuhteista kuten rakennuksen ilmanvaihdosta, rakennuksen käyttäjien käyttäytymisestä ja laitteiston huollon laiminlyönnistä sekä vanhentuneista laitteista. Paloilmoittimen erheellisen toiminnan ennaltaehkäisyssä rakennusten käyttäjien toiminta on keskeistä. Siksi vuoden 2013 muistion liitteestä on päätetty laatia erillinen ohje paloilmoitinkohteille erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi.

Tämä ohje erheellisten paloilmoitusten maksullisuudesta on tarkoitettu pelastuslaitosten käyttöön yhdenmukaistamaan paloilmoittimen erheellisestä toiminnasta perittäviin maksuihin liittyviä menettelyjä ja perusteita sekä linjaamaan, mitä tarkoitetaan paloilmoittimen toistuvalla erheellisellä toiminnalla. Alueen paloilmoitinkohteiden yhdenvertaisen kohtelun takia tulee kaikkia samanlaisia tapauksia kohdella samalla tavalla.

Ohjeessa esitetyt tulkinnat lainsäädännön soveltamisesta vastaavat vuoden 2013 muistiota, jonka mukaiset käytännöt on todettu pääosin toimiviksi ja tuomioistuinten ratkaisukäytännöissä pelastuslain mukaisiksi.

Ohjeen päivitystyössä on huomioitu pelastuslaitosten käytännön kokeemukset ja havaitsemat muutostarpeet sekä tuomioistuinten ratkaisukäytäntö. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen (KHO 2018:134 ja KHO 2022:21) johdosta ohjeessa on tarkennettu ilkeäntoimisen paloilmoituksen laskutusperustetta.

Vuoden 2013 muistion mukaan erheellisen paloilmoituksen laskutuspäätös muodostui laskusta ja erillisestä saatekirjeestä. Ohjeistusta on nyt muutettu niin, että saatekirjeen korvaa valituskelpoinen laskutuspäätös. Lasku laaditaan erillisenä nykyiseen tapaan. Laskutuspäätöksen muutoksenhaku koskevassa ohjeistuksessa on huomioitu oikaisuvaatimusta koskevat lakimuutokset vuodelta 2016.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on Suomen kaikkien 21 pelastuslaitoksen vapaaehtoinen yhteenliittymä. Kumppanuusverkoston tavoitteena on kehittää

pelastuslaitosten toimintaa siten, että palvelut asiakkaille ovat laadukkaita, tehokkaita, taloudellisia ja perustuvat yhdenmukaiseen soveltamiseen tulkintaan voimassa olevista säädöksistä ja määräyksistä.

Kumppanuusverkoston Turvallisuuspalvelut -palvelualue tunnisti tarpeen päivittää Erheellisten paloilmoitusten maksullisuus –muistion vuodelta 2013. Palvelualue asetti 13.10.2021 työryhmän päivittämään muistion ohjeeksi. Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin Timo Rantala Lapin pelastuslaitoksesta. Työryhmään ovat kuuluneet Katja Luoma Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksesta, Urho Karppinen Lapin pelastuslaitoksesta, Jaana Rajakko sisäministeriöstä, Nina Piela-Tallberg ja Raki Salmela Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksesta sekä Esa Kokki Kymenlaakson pelastuslaitoksesta. Työryhmän toimikausi oli 1.1.2022 - 30.4.2023.

Päivitetty ohjeluonnos oli kommenttikierroksella 14.10.-25.11.2022 pelastuslaitoksilla ja Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston Turvallisuuspalvelut -palvelualueella. Kommentteja tuli yhteensä kahdeksalta pelastuslaitokselta. Saadut kommentit on huomioitu ohjeen viimeistelyssä.

Ohje ei ole oikeudellisesti sitova, vaan kumppanuusverkoston työryhmän suositus. Koska toimivalta pelastuslain 96 §:n soveltamisessa on hyvin-vointialueen pelastusviranomaisilla, päättää kukin pelastuslaitos ohjeen käyttöönotosta. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston Turvallisuuspalvelut -palvelualue päätti kokouksessa 19.4.2023 suositella tämän ohjeen käyttöönottoa kaikilla Suomen pelastuslaitoksilla.

1.1 Erheellinen palo ilmoitus osana ohjaus- ja valvontatehtävää

Palo ilmoitin on osa kohteen turvallisuusratkaisua. Pelastuslain 12 §:n mukaan palonilmaisulaitteet on pidettävä toimintakunnossa ja huollettava sekä tarkastettava asianmukaisesti. Palo ilmoittimen huollosta ja tarkastuksista vastaa laitteiston omistaja, ei pelastuslaitos.

Hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta, joilla se edistää ja tukee pelastuslain velvoitteiden toteutumista, kuten esimerkiksi pelastustoimen laitteiden kunnossapitoa ja erheellisten palo ilmoitusten ehkäisemistä. Erikseen on laadittu palo ilmoitinkiinteistöille ns. asiakasohje avuksi erheellisten palo ilmoitusten vähentämiseksi.

Pelastusviranomaisen ei tule tyytyä tilanteeseen, jossa palo ilmoitinkiinteistö reagoi palo ilmoittimen erheelliseen toimintaan ainoastaan maksamalla erheellisistä palo ilmoituksista lähetetyt laskut. Pelastusviranomaisen on puututtava tilanteeseen myös valvonnan keinoin palo ilmoittimien kunnossapitovelvoitteen noudattamisen varmistamiseksi. Valvontatyö ja mahdollisten hallinnollisten pakkokeinojen kuten korjausmääräyksen käyttäminen on erillinen prosessi erheellisten palo ilmoitusten laskutus päätöksistä. Palo ilmoittimien kunnossapidon valvonnassa on tarkoituksenmukaista hyödyntää tarkastuslaitosten toimittamia varmennus- ja määräaikaistarkastuspöytäkirjoja.

1.2 Erheellisten paloilmoitusten maksullisuudesta päättäminen

Hyvinvointialueen pelastusviranomaisten suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta päättämisestä säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021). Lain 22 §:n mukaan aluevaltuusto päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Aluevaltuusto päättää muun muassa siitä, peritäänkö hätäkeskukseen liitetyn palo ilmoittimen toistuvasta erheellisestä toiminnasta aiheutuvista tehtävästä maksua vai ei.

Aluevaltuusto päättää perittävien maksujen yleisistä perusteista ja maksujen yksityiskohtaisemmasta hinnoittelusta. Palveluiden hinnoittelussa on lähtökohtana noudattaa kustannuslaskennan aiheuttamisperiaatetta, jonka mukaan maksuun kohdistetaan kaikki ne kustannukset, jotka palvelu on aiheuttanut. Maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Hyvinvointialueesta annetun lain 114 §:n mukaan tiedot palveluista perittävistä maksuista on julkaistava yleisessä tietoverkossa hyvinvointialueen verkkosivuilla.

2 Maksun perimisen perusteet

Oikeus periä maksuja palo ilmoittimen toistuvasta erheellisestä toiminnasta eli erheellisistä palo ilmoituksista on rajattu koskemaan sellaisia hätäkeskukseen liitettyjä palo ilmoitinlaitteistoja, joiden palo ilmoitukset on yhdistetty hätäkeskukseen tiedonsiirtoyhteydellä. Maksun saa periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Oikeus periä maksuja erheellisistä palo ilmoituksista ei koske tehtäviä, joissa hätäkeskus saa ilmoituksen puhelimitse tai muutoin kuin palo ilmoittimen hälytyksensiirron kautta. Niiden palo ilmoittimien, joiden palo ilmoitus ei välity automaattisesti suoraan hätäkeskukseen, erheellisistä palo ilmoituksista ei voida periä maksua, eikä niihin sovelleta ohjeen mukaisia menettelyjä.

Palo ilmoittimen toistuvaksi erheelliseksi toiminnaksi katsotaan useampi kuin kaksi erheellistä palo ilmoitusta edeltäneen 12 kuukauden aikana (ei kalenterivuosi). Tarkastelujaksoa aikaisempia tapauksia ei huomioida. Siten inhimillisiä erehdyksiä sallitaan kohteissa edelleenkin.

Maksun perimisen edellytyksenä on palo ilmoittimen toistuva erheellinen toiminta ja se, että pelastusviranomainen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa ryhtymään toimenpiteisiin, ettei erheellisiä ilmoituksia enää tule.

Kaikki hätäkeskuksiin liitetyt palo ilmoitinkohteet ovat erheellisten palo ilmoitusten maksullisuuden suhteen samanarvoisia. Pelastuslaissa ei ole tehty rajauksia pelastuslain soveltamisen ulkopuolelle jätettävistä kohteista liittyen esimerkiksi kohteen käyttötapaan, kokoon tai turvallisuustekniikkaan.

2.1 Erheellisen paloilmoituksen onnettomuustyyppi

Pelastustoimen tehtävät kirjataan pelastusviranomaisen toimenpiderekisteriin, Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmä Prontoon. Prontoissa automaattinen paloilmoitus on tehtävä, jossa hätäkeskuksen tekemän hälytyksen ilmoitustavaksi on merkitty automaattinen paloilmoitin. Tieto tulee Prontoon hälytysselesteelle automaattisesti hätäkeskustietojärjestelmästä.

Erheellinen automaattinen paloilmoitus on tehtävä, jossa Prontoon onnettomuusselesteellä yhtenä onnettomuustyyppinä on ”Häkeen liitetyn paloilmoittimen tarkastustehtävä” ja jossa toisena onnettomuustyyppinä ei ole:

- Rakennuspalo,
- Rakennuspalovaara (osa rakennuspalovaaroista kuitenkin katsotaan erheellisiksi paloilmoituksiksi, tästä tarkemmin luvussa 2.2),
- Maastopalo,
- Liikennevälinepalo,
- Muu tulipalo,
- Räjähdykset/räjähdyksvaara,
- Vaarallisten aineiden onnettomuus.

Paloilmoittimen välittämät vikailmoitukset, joissa hätäkeskus hälyttää pelastuslaitoksen tarkistamaan tilanteen kohteen edustajan sijasta, luetaan erheellisiksi paloilmoituksiksi. Näiden tehtävien onnettomuustyyppiä tulee kirjata Prontoon ”Häkeen liitetyn paloilmoittimen tarkastustehtävä”, ei ”Muu tarkastus- ja varmistustehtävä”.

2.2 Automaattisen paloilmoituksen syy

Häkeen liitetyn paloilmoittimen tarkastustehtävästä kirjattavalla Prontoon onnettomuusselesteellä yksilöidään tarkastustehtävän syy. Osa tarkastustehtävien syistä on luonteeltaan sellaisia, joiden perusteella voidaan lähtökohtaisesti tulkita tehtävän johtuneen paloilmoittimen erheellisestä toiminnasta. Tällaisia automaattisen paloilmoituksen syitä ovat:

- Huolimattomuus tulitöissä,
- Huolimattomuus kiinteistön korjaus-, asennus- tai huoltotyössä,
- Ajoneuvon pakokaasu,
- Tupakointi,
- Muu savu tai pöly,
- Kosteus tai vesi,
- Korkea tilapäinen lämpötila,
- Isku ilmaisimeen,
- Ilmaisinvika paloilmoitin- tai sammutuslaitteistossa,

- Keskuslaitteiston vika,
- Virhe tai vika paloilmoittimen ja hätäkeskuksen välisessä yhteydessä,
- Sprinklerin rikkoontuminen,
- Sprinkleriputkiston vuoto,
- Paineenvaihtelu sprinkleriputkistossa,
- Sprinkleriputkiston jäätyminen,
- Erehdys tai väärä käyttö,
- Teholähdevika,
- Virhe kuukausikokeilussa,
- Virhe irtikytkennöissä,
- Painikkeen vikaantuminen,
- Muu syy,
- Tuntematon syy.

Paloilmoittimen erheelliseksi toiminnaksi ei kuitenkaan tulkita sellaisia tehtäviä, joita kohde ei olisi voinut ehkäistä omilla toimillaan. Tällaisia automaattisen palo ilmoituksen syitä ovat yleensä:

- Tulipalo,
- Salaman aiheuttama ylijännite tai vaurio,
- Muu ylijännite tai suuritaajuinen häiriö,
- Hätäkeskuksen toiminta.

Osa tarkastustehtävien syistä on luonteeltaan sellaisia, jotka vaativat tarkempaa tapauskohtaista tarkastelua ja erityistä harkintaa arvioitaessa ilmoituksen erheellisyyttä. Tällaisia automaattisen palo ilmoituksen syitä ovat erityisesti:

- Ruuan valmistus,
- Ilkivaltainen käyttö.

Ruuan valmistuksesta aiheutunutta palo ilmoitusta pidetään lähtökohtaisesti erheellisenä palo ilmoituksena, vaikka onnettomuustyyppinä olisikin rakennuspalovaara. Palo ilmoitusta ei ole tarkoituksenmukaista pitää erheellisenä esimerkiksi silloin, jos kohteessa on pelastustehtävä taikka jos huoneistossa ei ole ollut paikalla ketään ja arvioidaan, että tilanne olisi voinut jatkuessaan kehittyä rakennuspaloksi (konkreettinen rakennuspalon vaara).

Paloilmoittimen ilkivaltaisesta käytöstä aiheutuneita paloilmoituksia ei lähtökohtaisesti pidetä sellaisina erheellisinä paloilmoituksina, joista voitaisiin tehdä laskutuspäätös. Paloilmoitinpainikkeen painamisesta aiheutunutta paloilmoitusta on pidettävä ilkivaltaisena silloin, jos teko rinnastuu rikoslaissa tarkoitettuun perättömään vaarailmoitukseen. Jos paloilmoitinpainiketta on painettu, kun kohteessa on jokin muu kiireellisiä toimenpiteitä aiheuttanut tehtävä kuin tulipalo (esimerkiksi ensivaste- tai vahingontorjuntatehtävä), on paloilmoitinpainiketta käytetty ikään kuin vaihtoehtoisena tapana hätäilmoituksen tekemiselle. Kyse ei tällöin ole ilkivaltaisesta käytöstä tehtävästä, eikä paloilmoitusta lähtökohtaisesti pidettäisi erheellisenä.

Paloilmoittimen ilkivaltaisesta käytöstä aiheutunut tehtävä voi tulla myös muusta syystä kuin paloilmoitinpainikkeen painamisesta. Ilkivaltaisena käyttönä tehtävänä on oikeuskäytännössä pidetty esimerkiksi paperin polttamista savuilmaisimen alla, mutta ei kuitenkaan esimerkiksi tupakointia paikassa, jossa tupakointi on erikseen kielletty.

Jotta paloilmoituksen syyn voitaisiin katsoa oleva ilkivaltainen käyttö, tulee kohteen edustajan lähtökohtaisesti kyetä osoittamaan ilkivaltaisuus, ellei se tapauskohtaisten olosuhteiden vuoksi ole muutoin selvää. Siten esimerkiksi paloilmoitinpainikkeen painamisesta aiheutunutta paloilmoitusta ilman mitään tietoa siitä, kuka painiketta on painanut, ei voida pitää ilkivaltaisena käyttönä, vaan kyse on erheellisestä paloilmoituksesta. Paloilmoituksen syy on tällöin yleensä tuntematon.

Kohteissa, joihin on laadittava poistumisturvallisuusselvitys, paloilmoitinpainikkeen painamisesta aiheutuneita paloilmoituksia arvioidaan samoilla edellä mainituilla periaatteilla kuin muissakin kohteissa. Jos paloilmoitinpainiketta painaneen asukkaan toimintakyky on alentunut, laskutuspäätöksen tekemisessä käytetään kuitenkin viranomaisohjeita. Näissä tilanteissa pelastusviranomaisen ohjaa toiminnanharjoittajaa erheellisten paloilmoitusten ehkäisemiseksi. Painike voidaan esimerkiksi siirtää toiseen paikkaan, suojata tai asia voi olla teknisesti muutoin ratkaistavissa ohjaamalla asiakas ottamaan yhteyttä paloilmoitinliikkeeseen.

Pelastusrikkomukset ilmoitetaan poliisille. Esimerkiksi, jos ruuan valmistuksesta aiheutunut paloilmoitus ei ole erheellinen, sitä tulisi lähtökohtaisesti pitää pelastuslain 4 §:n 1 momentissa säädetyn huolellisuusvelvoitteen olennaisena laiminlyöntinä laiminlyöntinä eli pelastuslain 106 §:n mukaisena pelastusrikkomuksena. Esimerkiksi, jos painiketta on painettu tahallisesti ilman hyväksyttävää syytä ja tekijä on tiedossa, pelastusviranomaisen voi tehdä poliisille rikosilmoituksen perättömästä vaarailmoituksesta. Yleensä ilkivaltatapauksissa rikosilmoituksen tekeminen ei kuulu pelastusviranomaiselle, vaan se jää kiinteistön omistajan tai haltijan taikka mahdollisen muun vahinkoa kärsineen tehtäväksi.

2.3 Toistuvien erheellisten paloilmoitusten yksilöinti

Toistuvat erheelliset paloilmoitukset yksilöidään paloilmoittimen tunnusnumeron perusteella. Tällöin samalta tunnusnumerolta tulleiden erheellisten paloilmoitusten lukumäärää voidaan seurata Prontosta.

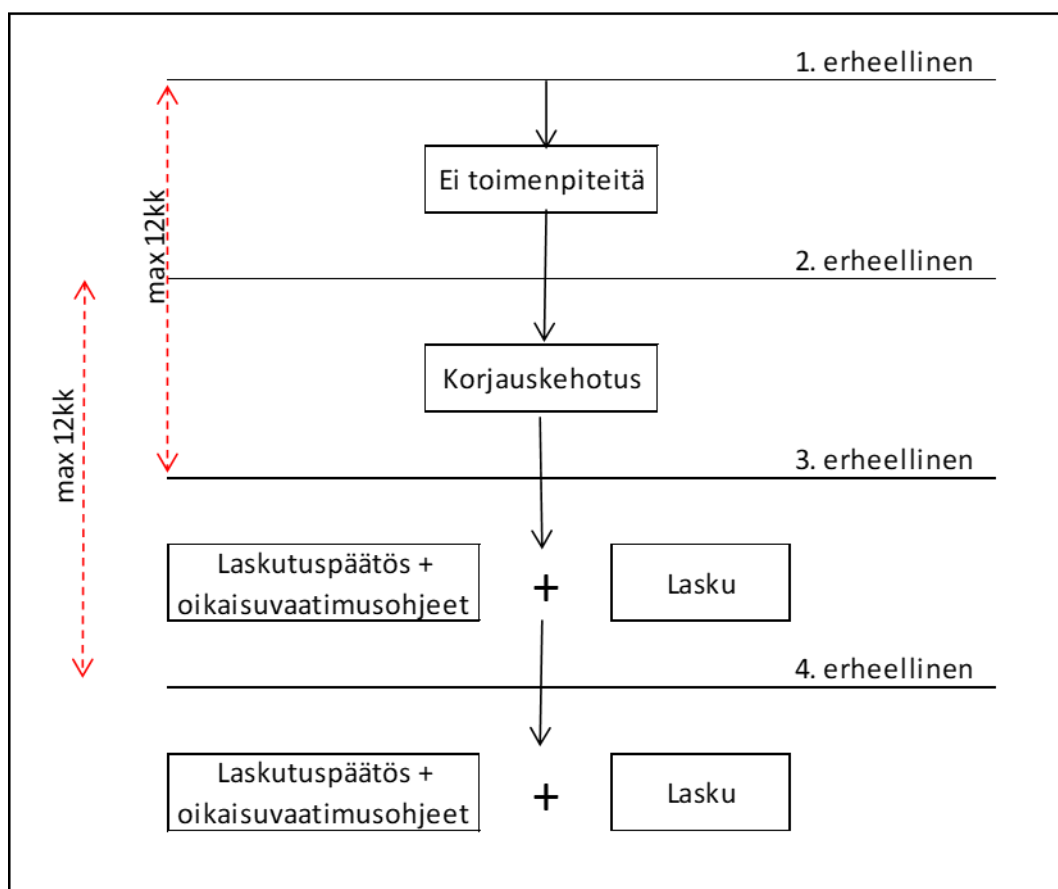

Kohteissa, joissa on useampia hätäkeskukseen omalla tunnukseella kytkettyjä paloilmoittimia, eri laitteista tulleita erheellisiä paloilmoituksia ei lasketa yhteen, vaan ne käsitellään omina kohteinaan.

Kohteen myynti, haltijan vaihtuminen tai pelkästään siirtoyhteyden palveluntuottajan vaihtumisesta johtuva paloilmoittimen tunnusnumeron vaihtuminen ei vaikuta laskutusperusteisiin. Kohteen uusi omistaja vastaa myös rakennuksen paloilmoittimen erheellisten paloilmoitusten historiasta.

3 Laskutusprosessin kuvaus

Erheellisten paloilmoitusten laskutusprosessiin liittyen laskutusperiaatteisiin eli erheellisen paloilmoituksen määritelmään ja siihen, mitä pidetään paloilmoittimen toistuvana erheellisenä toimintana, ei ole tehty muutoksia. Sen sijaan laskun muutoksenhakua koskevat kohdat on muutettu vastaamaan vuoden 2016 alusta tullutta sääntelyä. Tästä syystä myös laskutusprosessiin on tehty muutoksia, jotta hallintolain (434/2003) mukainen oikaisuvaatimusohje toimitettaisiin oikean asiakirjan eli laskutuspäätöksen yhteydessä.

Kuva 1. Laskutusprosessin kuvaus.

Yhtenäisten toimintatapojen edellytyksenä on prosessin yksinkertaisena pitäminen ja tulkinnanvaraisuuden minimoiminen. Arvioitaessa sitä, onko paloilmoitus erheellinen vai

ei, on kaikkia paloilmoitinkohteita kohdeltava yhdenmukaisesti eli samanlaisia tapauksia samalla tavalla. Tästä syystä laskutusperusteiden täyttymisen koordinointi ja seuranta on hyvä keskittää pelastuslaitoksella tietyille henkilöille.

3.1 Kirjallisen korjauskehotuksen lähettäminen

Pelastuslain 96 §:n mukaan maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoitin on aikaisemmin aiheuttanut erheellisen ilmoituksen ja hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan laitteen tai ryhtymään muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin erheellisten paloilmoitusten estämiseksi.

Kahdentoista kuukauden tarkastelujakson (ei kalenterivuosi) toisesta erheellisestä paloilmoituksesta lähetetään aina korjauskehotus, jotta mahdollisesta seuraavasta erheellisestä paloilmoituksesta on mahdollista tehdä laskutuspäätös ja periä maksu. Edellä mainittu on huomioitava erityisesti 12 kuukauden tarkastelujakson aikana ja erheellisten paloilmoitusten tullessa harvakseltaan. Vastaavasti jos 12 kuukauden aikana ei ole tullut yhtään ilmoitusta, alkaa erheellisten paloilmoitusten laskenta alusta.

Korjauskehotus toimitetaan kohteen omistajalle, haltijalle tai toiminnanharjoittajalle eli samalle taholle, jolta maksu saadaan lain mukaan periä. Korjauskehotus lähetetään kohteen ilmoittamaan osoitteeseen, joka usein on eri, kuin laskutusosoite. Korjauskehotuksen lähettämispäivä merkitään Pronton onnettomuusselosteelle. Lähettämispäivä ja korjauskehotuksen toimitusosoite on voitava tarvittaessa osoittaa jälkikäteen.

Kirjallinen korjauskehotus ei ole hallintopäätös tai pelastuslain 81 §:n mukainen korjausmääräys, johon voisi hakea muutosta. Koska korjauskehotus ei ole velvoittava, ei sitä tarvitse toimittaa todisteellisesti. Korjauskehotus annetaan tiedoksi tavallisena tiedoksiantona.

3.2 Korjaustoimenpiteiden vaikutus ja suoja-aika

Kirjallisessa korjauskehotuksessa kohteelle annetaan kohtuullinen aika korjata mahdolliset puutteet ja toimintatavat uusien erheellisten paloilmoitusten ehkäisemiseksi. Kohtuullinen aika korjaavien toimenpiteiden suorittamiselle (jäljempänä suoja-aika) on yleensä 14 päivää kirjallisen korjauskehotuksen tiedoksisaannista. Kohteen katsotaan saaneen kirjeenä lähetetyn korjauskehotuksen seitsemäntenä päivänä ja sähköpostina lähetetyn kolmantena päivänä sen lähettamisestä.

Mittavissa korjaustoimenpiteissä ja paloilmoittimen uusimisissa 14 päivän korjausaika voi olla liian lyhyt. Jos kohde esittää kirjallisesti korjaavat toimenpiteet ja toteutusaikataulun, voidaan suoja-aikaa pidentää huomioiden kohteiden yhdenvertainen kohtelu.

Laskutuspäätöstä ei tehdä niistä erheellisistä ilmoituksista, jotka ovat tulleet kohteesta suoja-aikana. Suoja-aikana tulleet erheelliset paloilmoitukset huomioidaan kuitenkin laskettaessa 12 kuukauden aikana tulleita erheellisten paloilmoitusten lukumäärää.

Suunnitelluilla tai käynnissä olevilla korjaustoimenpiteillä ei ole vaikutusta erheellisten paloilmoitusten laskutuspäätöksiin. Jos korjaustöiden jälkeen erheellisiä paloilmoituksia tulee edelleen, eivät korjaustoimenpiteet ole olleet riittäviä tai oikein kohdennettuja ja laskutuspäätökset tehdään tällöin normaalisti.

On huomattava, että elinkaarikirjassa tai vastaavassa määritelty seuranta-aika tai vastaava aika ei ole tässä yhteydessä tarkoitettua suoja-aikaa.

3.3 Laskutuspäätös kolmannesta erheellisestä paloilmoituksesta

Kirjallisen korjauskehotuksen lähettämisen jälkeen tehdään laskutuspäätös 12 kuukauden aikana tulleesta kolmannesta ja sitä seuraavista erheellisistä paloilmoituksista. Ajanjakso on liukuva, yksittäisen tehtävä osalta ratkaisevaa on siis tehtävää edeltävän 12 kuukauden aikana tulleiden erheellisten paloilmoitusten määrä.

Laskutuspäätöstä ei kuitenkaan tehdä korjauskehotuksen lähettämisen jälkeisenä suoja-aikana tulleista ilmoituksista. Laskutuspäätöksessä ei enää anneta uutta suoja-aikaa korjaaville toimenpiteille. Jos samasta paloilmoituksesta tulee useita erheellisiä ilmoituksia vuorokauden aikana, voidaan ilmoitukset käsitellä yhtenä tapahtumana huomioiden yleiset oikeusperiaatteet.

Laskutuspäätös tehdään, vaikka ilmoitusten syyt olisivat joka kerralla eri laisia tai jäisivät tuntemattomiksi. Laskutuspäätös kohdistetaan ja lähetetään kohteen omistajalle, haltijalle tai toiminnanharjoittajalle eli samalle taholle, jolle myös korjauskehotus on aikoinaan toimitettu. On huomattava, että pelastusviranomaisen ei ota kantaa mahdolliseen maksun jyvittämiseen edelleen kohteessa.

Laskutuspäätös olisi hyvä laatia kuukauden kuluessa maksun perusteena olevasta erheellisestä paloilmoituksesta. Laskutuspäätöksessä on viitattava aiempaan korjauskehotukseen (lähetyspäivämäärä) ja kehotettava edelleen ryhtymään toimenpiteisiin erheellisten paloilmoitusten ehkäisemiseksi. Päätöksessä on yksilöitävä paloilmoitin ja vähintään kaksi edellistä erheellistä paloilmoitusta maksun perimisen perusteena olevan ilmoituksen lisäksi. Laskutuspäätöksessä on mainittava viivästysseuraamuksista sekä yhteystiedot, joista voi tiedustella laskutuspäätöstä ja laskua koskevia asioita.

Laskutuspäätös on muutoksenhakukelpoinen päätös, johon voi pelastuslain 104 §:n mukaan vaatia oikaisua. Tästä syystä laskutuspäätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet. Toimintatapa, jossa viitataan esimerkiksi pelastuslaitoksen verkkosivuilla oleviin oikaisuvaatimusohjeisiin, ei täytä hallintolain vaatimuksia.

Laskutuspäätös annetaan tiedoksi tavallisena tiedoksiantona kohteen ilmoittamaan osoitteeseen, ei laskutusosoitteeseen. Laskutuspäätöksen lähetyspäivämäärä merkitään laitoksen asiahallintajärjestelmään tai Pronton onnettomuusselosteelle. Laskutuspäätöksen lähettämispäivä ja toimitusosoite on voitava osoittaa jälkikäteen.

Laskutuspäätöksen perusteella laaditaan lasku, joka lähetetään paloilmotimen haltijan ilmoittamaan laskutusosoitteeseen erikseen. Laskussa annettujen tietojen tulee olla selkeitä, yksiselitteisiä ja yhdenmukaisia laskutuspäätöksen kanssa.

Laskun eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua laskun päivä määrästä. Laskulla on mainittava viivästysseuraamuksista ja siitä, että lasku on suoraan ulosottokelpoinen.

3.4 Muutoksenhaku

Pelastuslain 104 §:n mukaan lain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa laskutuspäätöksen tiedoksisaannista. Viranomaisella on velvollisuus ratkaista oikaisuvaatimus.

Pelastuslain 104 §:n mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen mukana toimitetaan valitusosoitus.

Hallintolain 8 luvun mukaan viranomainen voi oma-aloitteisesti tai asianosaisen vaatimuksesta korjata virheellistä hallintopäätöstä. Päätökseen, jolla viranomainen on hylännyt virheen korjaamista koskevan vaatimuksen, ei saa hakea muutosta valittamalla. Siksi oikaisuvaatimusmenettely on asianosaisen näkökulmasta ensisijainen päätöksen korjaamisen menettelyyn nähden.

4 Pronon kirjaukset

Tässä luvussa käsitellään automaattisen palo ilmoituksen erheellisyyden, maksullisuuden ja maksujen perimisen kannalta kriittiset Pronon kirjaukset. Muilta osin kirjauksissa noudatetaan Pronon yleisiä ohjeita.

Pelastusviranomaisen virkavastuulla on kirjata jokaiseen hätäkeskustietojärjestelmästä tulleeseen hälytysselosteseen liittyvä onnettomuusseloste Prontoon. Viranomainen vastaa tietojen oikeellisuudesta ja niiden huolellisesta täyttämisestä viivytyksettä. Mahdollisimman tarkka kuvaus ja huolellinen kirjaus ovat pelastuslaitoksen ja pelastusviranomaisen oikeusturvan kannalta hyödyllisiä.

Pelastusviranomainen arvioi automaattisen palo ilmoituksen syyn ja kirjaa sen Prontoon. Sama tieto arvioidusta syystä tulee löytyä myös kiinteistöstä esimerkiksi palo ilmoitinkeskuksen päiväkirjasta. Näin kiinteistön vastuuhenkilöt ovat selvillä automaattisista palo ilmoituksista sekä niiden syistä.

Prontoon tehdyt kirjaukset vaikuttavat erheellisistä palo ilmoituksista laskuttamiseen sekä pelastuslaitoksen taksapäätöksen noudattamisen oikeellisuuteen ja yhdenmukaisuuteen. Pronon kirjausten tarkkuus ja asianmukaisuus on olennaista, kun käsitellään laskutuspäätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta. Jos oikaisuvaatimuksesta annetusta päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen, tulostetaan Pronon dokumentit yleensä pelastuslaitoksen selvityksen liitteiksi.

4.1 Tunnistetiedot

Ennen korjauskehotuksen tai laskutuspäätöksen ja laskun lähettämistä tulisi tarkastaa, että

- Tapahtuma-aika ja kohde (Kuva 2) ovat oikein,

- Ilmaisimen sijainti on yksilöity mahdollisimman tarkasti. Esimerkiksi osoitetieto, paloilmoituksen antaneen ilmaisimen paloryhmätieto tai fyysinen sijainti.

Kohteen tiedot			
Kohteen osoite: Valuraudankuja 3	Riskiluokka: II	Ruuduntunniste (ID-nro): 54332	
Kohteen nimi: Valuraudankuja 3	Häkeen liitetyn paloilmoitimen tunnus: 8900/33287/0-9999		
Paloilmoituksen antaneen ilmaisimen sijainti: Paloryhmä 1, keittiö, 2. krs			
Kohteen hallinta/ ajoneuvon rekisteritunnus/ muu henkilötieto: (Tähän voit kirjata tarvittaessa yksilöiviä henkilötietoja. Tiedot poistetaan 2 vuoden jälkeen tallennuksesta. Ohje)			
Ratakiskon Taivuttamo Oy			
Koordinaatit (ETRS35FIN):		Koordinaatit (WGS-84):	
Pohjoiskoord. (7 num.): 6680052	Itäkoord. (6 num.): 391880	Pohjoiskoord. (Naa°mm.mmm): N60°14.568'	Itäkoord. (Eaaa°mm.mmm): E025°02.824'
Paikanna kartalla Ohje Korjaa Autom. paloilm. tunnus			

Kuva 2. Esimerkki kohteen tiedoista.

4.2 Tapahtuman tiedot

Erheellisyyden ja maksullisuuden arvioimiseksi Prontoon kirjattavista tiedoista (Kuva 3) ensimmäinen kriittinen tieto on onnettomuustyyppi. Mikäli kohteessa on tulipalo, *Onnettomuustyyppi 1* on vaihdettava tilanteen mukaiseksi, esimerkiksi rakennuspallo. Tällöin *Onnettomuustyyppi 2* on Häkeen liitetyn paloilmoitimen tarkastustehtävä.

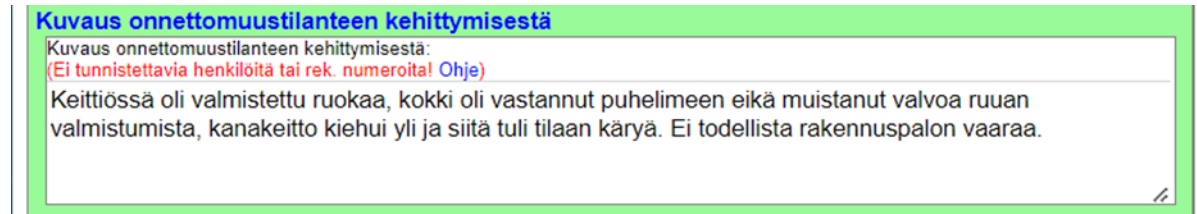
Toinen kriittinen tieto on automaattisen paloilmoituksen syy. Pelastusviranomaisen on arvioitava mikä *Autom. paloilmoituksen syy* -kohdan vaihtoehdoista vastaa parhaiten tapahtunutta.

Onnettomuustyyppi	
Onnettomuustyyppi 1:	Tarkastus/varmistus tehtävän syy:
Häkeen liitetyn paloilmoitimen tarkastustehtävä	Ilmoitus häkeen liitetystä paloilmoitimesta
Autom. paloilm. tark. tehtävien rakennustyyppi 2018 luokitus:	
Raskaan teollisuuden tehdasrakennukset	
Autom. paloilmoituksen antanut laitteisto:	Ilmaisintyyppi:
Häkeen liitetty paloilmoitin	Savuilmaisin
Autom. paloilmoituksen syy:	
Ruuan valmistus	
Onnettomuustyyppi 2:	
Onnettomuustyyppi 3:	

Kuva 3. Esimerkki onnettomuustyyppiin liittyvistä tiedoista.

Automaattisen paloilmoitukseen johtaneet tapahtumat kirjataan kohtaan *Kuvaus onnettomuustilanteen kehittymisestä* (Kuva 4). Tieto tilannepaikalta kirjataan mahdollisimman tarkasti ja arvioidaan rakennuspalon vaara. Jos automaattisen paloilmoituksen syytä ei saada selville, todetaan se *Kuvaus onnettomuustilanteen kehittymisestä* -kohdassa.

Laskutuspäätös tehdään kirjattujen tietojen perusteella. Tiedot vaikuttavat mahdollisiin jatkotoimenpiteisiin, mikäli asiakas vaatii oikaisua laskutuspäätökseen.

Kuva 4. Esimerkki tapahtumien kuvauksesta ja tilanteen kehittymisestä.

4.3 Laskutustiedot

Laskutuksen valvonnan ja tilastoinnin takia laskutustietojen toimenpide pitää aina kirjata. Laskutustiedoissa toimenpiteenä on kuusi vaihtoehtoa:

- Ilmoitus lähetetty,
- Korjauskehoitus lähetetty,
- Lasku lähetetty,
- Lasku peruttu,
- Suoja-aika,
- Ei toimenpiteitä.

Tieto laskutustietojen toimenpiteistä välittyy Pronton tilastojen Automaattisten paloilmoitusten top-listalle ja Erheellisten paloilmoitusten top-listalle (katso esimerkiksi Luku 4.4).

On huomattava, että *Laskutustiedot* -kohtaan kirjatut tiedot säilyvät selosteella kaksi vuotta viimeisestä tallentamisesta. Mikäli tietoja tarvitaan kahden vuoden jälkeen, tiedot kannattaa kirjata myös toisalle (esimerkiksi onnettomuusselosteen aiemman version *Tallentaja* -kohdan lisätietoihin).

Ilmoitus lähetetty

Toimenpiteeksi kirjataan *Ilmoitus lähetetty*, jos kohteeseen on lähetetty ilmoitus 12 kuukauden tarkastelujakson aikana tulleesta ensimmäisestä erheellisestä tehtävästä (Kuva 5). Uusien hätäkeskukseen liitettyjen kohteiden osalta ilmoituksen lähettäminen tai muu yhteydenotto on erityisen perusteltua.

Laskutustiedot (Nämä tiedot täyttää pelastuslaitoksen laskutuksesta vastaava henkilö.)			
Oliko paloilmottimen toiminta erheellinen: ☒ Kyllä ☐ Ei			
Toimenpide:	Lähetyspäivämäärä:	Lähetystapa:	
Ilmoitus lähetetty	20.9.2022	Sähköposti	
Laskutustiedot: (Tähän voit kirjata tarvittaessa yksilöiviä henkilötietoja. Tiedot poistetaan 2 vuoden jälkeen tallennuksesta. Ohje)			
Ratakiskon <u>Taivuttamo</u> Oy, kirjaamo@ratakiskontaivuttamo.fi. Lähetetty AP:n sähköpostista 20.9.2022 klo 12:34.			

Kuva 5. Esimerkki laskutustiedoista, kun ilmoitus on lähetetty.

Korjauskehotus lähetetty

Korjauskehotuksen lähetyspäivämäärä on kriittinen tieto. Ennen laskutusperusteen syntymistä suoja-ajan laskennassa huomioidaan tiedoksisaantiaika 14 päivän korjausajan lisäksi. *Laskutustiedot* -kohtaan voidaan kirjata korjauskehotuksen yksilöivä tieto asianhallintajärjestelmässä tai vastaavassa (Kuva 6).

Laskutustiedot (Nämä tiedot täyttää pelastuslaitoksen laskutuksesta vastaava henkilö.)			
Oliko paloilmottimen toiminta erheellinen: ☒ Kyllä ☐ Ei			
Toimenpide:	Lähetyspäivämäärä:	Lähetystapa:	
Korjauskehotus lähete	21.9.2022	Sähköposti	
Laskutustiedot(esim. laskutusosoite): (Tähän voit kirjata tarvittaessa yksilöiviä henkilötietoja. Tiedot poistetaan 2 vuoden jälkeen tallennuksesta. Ohje)			
Ratakiskon <u>Taivuttamo</u> Oy, kirjaamo@ratakiskontaivuttamo.fi. Korjauskehotus asianhallintajärjestelmässä (Diaarinumero 2022-110).			

Kuva 6. Esimerkki laskutustiedoista, kun korjauskehotus on lähetetty.

Lasku lähetetty

Laskutuspäätöksen (Laskun) lähettämisen päivämäärä on kriittinen tieto. *Laskutustiedot* -kohtaan kirjataan laskun ja laskutuspäätöksen yksilöivät tiedot, kuten laskun numero ja laskutuspäätöksen yksilöivä tieto asianhallintajärjestelmässä tai vastaavassa (Kuva 7).

Laskutustiedot (Nämä tiedot täyttää pelastuslaitoksen laskutuksesta vastaava henkilö.)			
Oliko paloilmottimen toiminta erheellinen: ☒ Kyllä ☐ Ei			
Toimenpide:	Lähetyspäivämäärä:	Lähetystapa:	Laskutettava määrä (euroa):
Lasku lähetetty	22.9.2022	Sähköposti	666
Laskutustiedot: (Tähän voit kirjata tarvittaessa yksilöiviä henkilötietoja. Tiedot poistetaan 2 vuoden jälkeen tallennuksesta. Ohje)			
Ratakiskon <u>Taivuttamo</u> Oy, kirjaamo@ratakiskontaivuttamo.fi, lasku nro 112, laskutti: AP. Laskutuspäätös asiakirjanhallintajärjestelmässä (Diaarinumero: 2022-111).			

Kuva 7. Esimerkki laskutustiedoista, kun lasku on lähetetty.

Lasku peruttu

Siinä tapauksessa, että lähetetty lasku perutaan, muutetaan laskutustietoja (Kuva 8). Toimenpidekirjaus *Lasku lähetetty* muutetaan kirjaukseksi *Lasku peruttu*. *Laskutustiedot* -kohtaan kirjataan syy laskun perumiseen sekä mahdollisen oikaisuvaatimus päätöksen

yksilöintitieto asiakirjahallintajärjestelmässä tai vastaavassa. Lähetyspäivämääräksi jätetään alkuperäinen laskun lähetyspäivämäärä ja laskun perumisen päivämäärä kirjataan laskutustietoihin.

Laskutustiedot (Nämä tiedot täyttää pelastuslaitoksen laskutuksesta vastaava henkilö.)

Oliko paloilmottimen toiminta erheellinen: Kyllä Ei

Toimenpide: Lähetyspäivämäärä: Lähetystapa:

Lasku peruttu 22.9.2022 Sähköposti

Laskutustiedot:
(Tähän voit kirjata tarvittaessa yksilöiviä henkilötietoja. Tiedot poistetaan 2 vuoden jälkeen tallennuksesta. Ohje)

Laskutusprosessissa tapahtunut tekninen virhe: Korjauskehotusta ei ole lähetetty. Ei laskuteta. Ei toimenpiteitä. Oikaisuvaatimusta koskeva päätös asiakirjahallintajärjestelmässä (Diaarinumero: 2022-112).

Kuva 8. Esimerkki laskutustiedoista, kun lasku perutaan.

Suoja-aika

Erheelliset paloilmotukset, jotka ovat tulleet korjauskehotusta seuraavana suoja-aikana, tiedoksisaantiajan ja sen jälkeisen 14 päivän sisällä, käsitellään ja toimenpiteeksi kirjataan *Suoja-aika* (Kuva 9).

Laskutustiedot (Nämä tiedot täyttää pelastuslaitoksen laskutuksesta vastaava henkilö.)

Oliko paloilmottimen toiminta erheellinen: Kyllä Ei

Toimenpide: Lähetyspäivämäärä: Lähetystapa:

Suoja-aika

Laskutustiedot(esim. laskutusosoite):
(Tähän voit kirjata tarvittaessa yksilöiviä henkilötietoja. Tiedot poistetaan 2 vuoden jälkeen tallennuksesta. Ohje)

Kuva 9: Esimerkki laskutustiedoista, kun automaattinen paloilmotus tulee suoja-aikana, jolloin kohdetta ei laskuteta.

Ei toimenpiteitä

Siinä tapauksessa, että automaattisesta paloilmotuksesta ei lähetetä ilmoitusta, korjauskehotusta eikä laskua, laskua ei peruttu eikä erheellinen ilmoitus tullut suoja-aikana, laskutustietoihin kirjataan toimenpide: *Ei toimenpiteitä* (Kuva 10).

Laskutustiedot (Nämä tiedot täyttää pelastuslaitoksen laskutuksesta vastaava henkilö.)

Oliko paloilmottimen toiminta erheellinen: Kyllä Ei

Toimenpide: Lähetyspäivämäärä: Lähetystapa:

Ei toimenpiteitä

Laskutustiedot:
(Tähän voit kirjata tarvittaessa yksilöiviä henkilötietoja. Tiedot poistetaan 2 vuoden jälkeen tallennuksesta. Ohje)

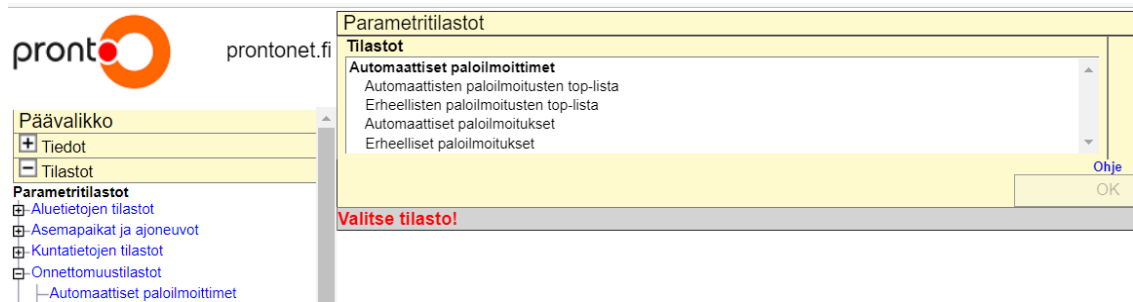
Erheellinen paloilmotus on johtunut kohteen viereisellä kadulla tehdystä asfaltointityöstä. Kohteella ei ole ollut käytännössä omilla toiminnoillaan mahdollisuutta estää automaattista paloilmotusta.

Kuva 10. Esimerkki laskutustiedoista, kun erheellinen automaattinen paloilmotus ei aiheuta toimenpiteitä.

4.4 Seuranta

Erheellisten paloilmoitusten seuranta tehdään Pronton tilastojen *Automaattisten paloilmoitusten top-listan* ja *Erheellisten paloilmoitusten top-listan* avulla (Kuva 11). Top-listat ovat saatavilla Pronton päävalikosta kohdasta: *Tilastot - Parametritilastot - Onnettomuustilastot - Automaattiset paloilmoitukset*. Jotta valvonta listojen kautta on mahdollista, onnettomuusselosteen *Laskutustiedot* -kohdan tietojen on oltava kirjattuina. Laskutusprosessin läpivienti selkeytyy ja nopeutuu, kun tiedot onnettomuusselosteille kirjataan viivytyksettä, tarkasti ja huolellisesti.

Kuva 11. Paloilmoitusten top-listat Pronrossa.